

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS BESLUT

Mål nr
5148-20

meddelat i Stockholm den 25 september 2020

KLAGANDE

Lenanders Grafiska AB, 556592-3066

Ombud: Advokat Anna Ulfsdotter Forssell och biträdande jurist Elin Nilsson
Advokatfirman Ulfsdotter AB
Box 5102
102 43 Stockholm

MOTPART

Kammarkollegiet
Box 2218
103 15 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms beslut den 26 augusti 2020 i mål nr 4845-20

SAKEN

Prövningstillstånd i kammarrätt

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen meddelar prövningstillstånd.

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver det överklagade beslutet och meddelar Lenanders Grafiska AB tillstånd för prövning i Kammarrätten i Stockholm av bolagets överklagande av Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 2 juli 2020 i mål nr 7271-20.

Dok.Id 228053

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se
www.hogstaforvaltningsdomstolen.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–12:00
13:00–16:00

BESLUT

Mål nr
5148-20

Högsta förvaltningsdomstolen beslutar att Kammarkollegiet inte får ingå avtal i upphandlingen i avvaktan på att kammarrätten avgör målet eller beslutar något annat.

BAKGRUND

1. Kammarkollegiet genomför med tillämpning av ett öppet förfarande en upphandling av ramavtal för tryckeritjänster (dnr 23.3-6834-19). I tilldelningsbeslut antog Kammarkollegiet elva ramavtalsleverantörer. Lenanders Grafiska AB lämnade anbud i upphandlingen men bedömdes inte uppfylla samtliga kvalificeringskrav och antogs därför inte.
2. Bolaget ansökte om överprövning av upphandlingen och anförde bl.a. att Kammarkollegiet brutit mot öppenhetsprincipen genom att i upphandlingsdokumenten inte ange takvolym i form av en uppskattad kvantitet av det som kan komma att avropas inom ramen för ramavtalet. Om uppgiften lämnats skulle bolaget kunnat utforma sitt anbud på ett annat sätt. Vidare medför överträdelsen skada för bolaget på så sätt att det inte har någon kännedom om hur mycket som maximalt kan avropas från ramavtalet och därmed inte kan delta i en potentiell ny upphandling som skulle behövt göras om den maximala takvolymen uppnåts.
3. Förvaltningsrätten i Stockholm avslog ansökan och uttalade angående frågan om takvolym i ramavtalet att det inte framgår på vilket sätt bolaget skulle ha kunnat utforma sitt anbud annorlunda i nu aktuellt avseende eller hur en förändring i anbudet skulle ha påverkat bolagets möjlighet att antas som ramavtalsleverantör i upphandlingen. Förvaltningsrätten ansåg att bolaget inte visat att det på grund av den anförda överträdelsen lidit eller kunnat komma att lida skada.
4. Kammarrätten i Stockholm meddelade inte prövningstillstånd.

BESLUT

Mål nr
5148-20

YRKANDEN M.M.

5. *Lenanders Grafiska AB* yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska meddela prövningstillstånd i kammarrätten.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

6. Högsta förvaltningsdomstolen finner skäl att meddela prövningstillstånd och att avgöra målet omedelbart.
7. Enligt 34 a § andra stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) ska kammarrätten meddela prövningstillstånd bl.a. om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt.
8. EU-domstolen har i ett avgörande meddelat i december 2018, *Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust och Coopservice, C-216/17, EU:C:2018:1034*, uttalat följande. Det följer av flera bestämmelser i direktiv 2004/18/EG om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggentreprenader, varor och tjänster att det i ramavtalet från början ska fastställas den största kvantiteten varor eller tjänster som kommer att kunna bli föremål för efterföljande kontrakt (punkt 60). En upphandlande myndighet kan endast handla på ramavtalet inom gränsen för en viss kvantitet och när denna gräns har nåtts har ramavtalet inte längre någon verkan (punkt 61). Öppenhetsprincipen och likabehandlingsprincipen skulle åsidosättas om den upphandlande myndigheten inte angav den totala kvantitet som ramavtalet avsåg (punkt 64).
9. Både Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten har konstaterat att bestämmelserna om ramavtal i allt väsentligt är oförändrade i direktiv 2014/24/EU om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG, som den nu gällande lagen (2016:1145) om offentlig upphandling genomför, och att det efter domen råder en viss oklarhet om vilken information som ska finnas med i upphandlingsdokumenten vid ramavtalsupphandlingar (Konkurrensverkets

BESLUT

Mål nr
5148-20

ställningstagande 2019:1 Ramavtalsupphandlingar och öppenhetsprincipen – EU-domstolens avgörande i mål C-216/17 Coopservice samt Upphandlingsmyndighetens vägledning nr 2019:3 Takvolym i ramavtal).

10. I målet uppkommer frågan om de uppgifter om uppskattad omsättning som angetts i upphandlingsdokumenten kan anses tillräckliga eller om det finns skäl att ingripa mot upphandlingen enligt 20 kap. 6 § lagen om offentlig upphandling på den av bolaget anförda grunden att det saknas uppgifter om maximal kvantitet och att detta har medfört att bolaget har lidit eller kan komma att lida skada. Frågan om vilken information som ska finnas med i upphandlingsdokumenten vid ramavtalsupphandlingar är föga belyst i praxis. Eftersom det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt ska prövningstillstånd i kammarrätten meddelas.
11. Det finns skäl för ett interimistiskt förordnande.

I avgörandet har deltagit justitieråden Erik Nymansson, Mahmut Baran och Marie Jönsson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Jack Hillerström-Forsyth.